

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького

Затверджено

На засіданні кафедри слов'янської
філології імені професора Іларіона
Свенціцького
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри _____

(к.ф.н. Сорока О.Б.)

Силабус з навчальної дисципліни
«Історична граматика хорватської мови»,
що викладається в межах ОПП «Хорватська мова та література»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 035 Філологія,
спеціалізації 035.037 слов'янські мови та літератури (переклад
включно), перша – хорватська

Львів 2023 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра слов'янської філології імені професора Іларіона Свенціцького

Затверджено

На засіданні кафедри слов'янської
філології імені професора Іларіона
Свенціцького
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31 серпня 2023 р.)

Завідувач кафедри _____
(к.ф.н. Сорока О.Б.)

Силабус з навчальної дисципліни
«Історична граматики хорватської мови»,
що викладається в межах ОПШ «Хорватська мова та література»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 035 Філологія,
спеціалізації 035.037 слов'янські мови та літератури (переклад
включно), перша – хорватська

Львів 2023 р.

Назва курсу.

«Історична грамати́ка хорватської мови»

Адреса викладання курсу.

Кафедра слов'янської філології імені Іларіона Свенціцького

Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна.

Філологічний факультет, кафедра слов'янської філології

Галузь знань, шифр та назва спеціальності.

035 філологія 035.037 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - хорватська

Викладачі курсу.

Васильєва Л.П.

Контактна інформація викладачів.

milav2000@yahoo.com

Консультації з курсу відбуваються

Відповідно до розкладу викладання дисципліни

Сторінка курсу.

Сайт кафедри

Інформація про курс.

Завдання курсу «Історична грамати́ка хорватської мови» є формування теоретичних знань з дисциплін і практичних умінь для аналізу мовних явищ на різних етапах розвитку мовної системи. Цей курс забезпечує всебічне розуміння розвитку діалектів, історичної фонетики, готує студентів до викладання цієї дисципліни.

Коротка анотація курсу.

Навчальна дисципліна розрахована на студентів 3 курсу (хорватська філологія), що навчаються за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр». Вона пропонує нормативне вивчення історичного розвитку хорватської мови, її діалектів, а також вивчення фонетики хорватської мови з історичного погляду з метою подальшого викладання цієї дисципліни. Ці аспекти розвитку мови висвітлюються через призму мовознавчої науки.

Оволодіння курсом за запропонованою програмою допоможе студентам отримати практичні і теоретичні знання з історичної граматики, з'ясувати її сучасний стан зрозуміти актуальні проблеми, тенденції, динаміку розвитку хорватської мови на тлі розвитку хорватської мовознавчої науки.

Пропонований курс лекцій і практичних (32 години) читається у 3 семестрі.

Мета та цілі курсу.

Мета навчальної дисципліни засвоєння теоретичного матеріалу курсу з опорою на знання нормативної граматики та з виходом у практичну діяльність.

Метою викладання навчальної дисципліни є ґрунтовне оволодіння знаннями з курсу історичної граматики.

Основними завданнями курсу є

ознайомлення студентів з основними фактами і тенденціями розвитку мови, її діалектів та фонетичної системи, засвоєння цих знань і умінь застосовувати їх на практиці

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: теоретичний матеріал зазначених тем, зокрема розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів; знати й розуміти систему хорватської мови її розвиток, загальні особливості розвитку літератури як мистецтва слова, історію хорватської мови і літератури, знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності; розрізняти діалектні та літературні форми, аналізувати одиниці з погляду їх звучання та графічної передачі, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють, знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності;

ВМІТИ: використовувати вивчений матеріал на практиці, зокрема, ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати; організовувати процес свого навчання й самоосвіти; використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності; характеризувати діалектні та соціальні різновиди хорватської мови описувати соціолінгвальну ситуацію; використовувати хорватську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя; здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів; збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання; мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах; мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 6. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 12. Здатність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.

Фахові компетентності:

ФК 8. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 9. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Усвідомлення підсистем мови та здатність аналізувати мовні одиниці, визначати їх взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

Програмні результати навчання курсу „Історична граматика хорватської мови“ загалом це ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати; організовувати процес свого навчання й самоосвіти; використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності; розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів; знати й розуміти систему хорватської мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію хорватської мови і літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності; характеризувати діалектні та соціальні різновиди хорватської мови описувати соціолінгвальну ситуацію; знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності; Аналізувати лексичні одиниці та синтаксичні конструкції, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють; використовувати хорватську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя; здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів; знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності; збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання; мати навички управління

комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах; мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

У структурі освітньої програми:

ПРН 8. Застосовувати філологічні знання для розв'язання професійних завдань.

ПРН 9. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 10. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

Методи навчання.

Використовуються такі методи навчання:

а) *словесні* – лекція, пояснення, бесіда;

б) *наочні* – ілюстрування лекційного матеріалу таблицями, схемами та графіками;

в) *практичні* – виконання практичних робіт, що передбачає організацію навчальної роботи для отримання нових знань, узагальнень та аналізу та формування вмінь і навичок інтерпретації фактів і стану розвитку хорватської морфології та лексикології.

Розглядаються мовознавчі проблеми, студенти вчать застосовувати набуті знання на практиці, робити наукові узагальнення.

Література для вивчення дисципліни.

Васильєва Л. Штокавські літературні мови: проблеми становлення, розвитку, сучасний стан.

– Львів: ЛНУ ім. Ів.Франка, 2002. – 344 с.

Єрмоленко С. С., Бибик С.П., Тодор О.Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. – Київ: Либідь, 2001. – 224 с.

Васильєва Л.П. Південнослов'янська проблематика в мовознавчих зацікавленнях Івана Франка. Львів, 2006. – 72 с.

Moguš M. Povijest hrvatskoga književnoga jezika. – Zagreb: Globus, 1995. – 234 s.

Lisac J. Hrvatski dijalekti i jezična povijest. – Zagreb: Matica hrvatska, 1996. – 189 s.

Lisac J. Prošlost i sadašnjost hrvatskih dijalekata // Hrvatska revija. – 1992. – Br.2. – S.279–283.

Moguš M. Povijesni pregled hrvatskoga književnoga jezika // Babić S., Brozović D., Moguš M. i dr.

Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika. – Zagreb: Globus, 1991. – S.15–60.

Допоміжна

Brozović D. Standardni jezik. – Zagreb: Matica hrvatska, 1970. — 179 s.

Brozović D. Povijesna podloga i jezičnopolitičke okolnosti // Hrvatski jezik. – Opole: Instytut Filologii polskej, 1998. – S.3–34.

Hrvatski opći leksikon. Zagreb: HLZ, 1996. – 1120 s. Maretić T. Gramatika. – Zagreb: Školska knjiga, 1974. – 666 s.

Maretić T. Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga jezika. Predgovor. – Zagreb, 1899. – 706 s.

Moguš M. O proučavanju Marulićeva jezika // Čakavska rič. – 1972. – Br.1. – S.95–100.

Moguš M. Križanićeva hrvatska gramatika // Radovi zavoda za slavensku filologiju. Br.19. – Zagreb, 1984. – S.195–205.

Moguš M., Vončina J. Latinica u Hrvata // Radovi zavoda za slavensku fililogiju. Br.11. – Zagreb, 1969. – S.61–81

Škiljan D. Jezična politika. – Zagreb: Školska knjiga, 1988. –250 s.

Інші інформаційні ресурси

1. Бібліотеки:

- Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка (вул. М.Драгоманова, 5, 17);
- кафедральна бібліотека;
- міські бібліотеки м.Львова: бібліотека АН імені В.Стефаника (вул.В.Стефаника, 2);
- Львівська обласна бібліотека (пр. Т.Шевченка, 13).

2. Джерела Інтернет.

2. Джерела Інтернет.

Вивчення дисципліни студентами передбачає вміння використовувати різні інформаційні ресурси, у тому числі Internet-джерела та комунікацію з носіями мови, яку вони вивчають.

<http://hjp.hr/>

<http://hrcak.srce.hr>

Тривалість курсу.

1 семестр

Обсяг курсу.

90 год., з них аудиторних - 32год., кредитів 3, модулів – 3

Очікувані результати навчання.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:основні поняття курсу, які визначають стан розвитку хорватської мови на в історичному вимірі, стан дослідження цих проблем; теоретичний матеріал з історії розвитку хорватської мови.

вміти:комунікувати на теми, пов'язані зі спеціалізацією і даним курсом.

характеризувати мовні явища, опираючись на сучасні мовознавчі дослідження,використовувати теоретичні знання з комунікативною метою.

Ключові слова.

Сербська мова, діалекти, історична фонетика, синхронія, діяхронія.

Формат курсу.

очний

Теми.

2.Курс – 3 семестр

Праслов'янська мова та окремі слов'янські мови.

Періодизація розвитку хорватської мови.

Історія вивчення хорватської мови. Видатні дослідники.

Національний рух в Хорватії в 30-40-і рр. XIX ст. Ілліризм і діяльність Людевіта Гая та його однодумців. Діяльність Вука Караджича.

Сербсько-хорватська мова і хорватська мова у XX ст.

Середньо-південнослов'янські діалекти.

Прізенсько-тимоцький діалект.

Кайкавський діалект.

Чакавський діалект.

Штокавський діалект.

Зміни в розвитку голосних і приголосних.
Палаталізації, вплив j, зміни в просодії.

Схема курсу (див. табл. наприкінці документу)

Підсумковий контроль, форма.

Форма підсумкового контролю успішності навчання іспит - 3 семестр.

Пререквізити.

Отримані навички з вивчення практичного курсу мови, курс старослов'янська мова.

Володіння лексичними темами з різних галузей знань та мовознавчим термінологічним апаратом.

Необхідне обладнання.	Проектор, комп'ютер.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності).	Тести, контрольні роботи. Максимальна сума підсумкових балів – 100. Підсумковий контроль передбачений у формі іспиту у 3 семестрі. Іспит оцінюється за 50-бальною шкалою. Бали за поточну успішність нараховуються за усні опитування на практичному занятті та виконання модульних контролів. Оцінка за модульний контроль складається із виконання тестів та написання рефератів. Максимальна кількість балів за поточну успішність – 50.
Питання до екзамену.	2 курс 3 семестр Праслов'янська мова та окремі слов'янські мови. Періодизація розвитку хорватської мови. Національний рух в Хорватії в 30-40-і рр. ХІХ ст. Ілліризм і діяльність Людевіта Гая та його однодумців. Діяльність Вука Караджича. Сербсько-хорватська мова і хорватська мова у ХХ ст. Середньо-південнослов'янські діалекти. Прізренсько-тимоцький діалект. Кайкавський діалект. Чакавський діалект. Штокавський діалект. Зміни в розвитку голосних і приголосних. Палаталізації, вплив j, зміни в просодії.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

3 КУРС. I СЕМЕСТР

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
	МОДУЛЬ I.				

2 г. 1	Праслов'янська мова та окремі слов'янські мови. Періодизація розвитку хорватської мови.	лекція практична	Васильєва Л. Штокавські літературні мови: проблеми становлення, розвитку, сучасний стан. – Львів: ЛНУ ім. Ів.Франка, 2002. Moguš M. Povijest hrvatskoga književnoga jezika. – Zagreb: Globus, 1995. – 234 s.	Періодизація розвитку хорватської мови. – 7	9.09.
2 г. 2					
2 г. 3	Історія вивчення хорватської мови. Видатні дослідники.	лекція практична	Васильєва Л. Штокавські літературні мови: проблеми становлення, розвитку, сучасний стан. – Львів: ЛНУ ім. Ів.Франка, 2002. Moguš M. Povijest	Видатні дослідники хорватської мови 7	23.09
2 г. 4					

			hrvatskoga književnoga jezika. – Zagreb: Globus, 1995. – 234 s.		
2 г. 5	Національний рух в Хорватії в 30-40-і рр. XIX ст. Діяльність Вука Караджича у Сербії.	лекція	Васильєва Л. Штокавські літературні мови: проблеми становлення, розвитку, сучасний стан. – Львів: ЛНУ ім. Ів.Франка, 2002. Moguš M. Povijest hrvatskoga književnoga jezika. – Zagreb: Globus, 1995. – 234 s.	Національний рух в Хорватії в 30-40-і рр. XIX ст. Діяльність Вука Караджича у Сербії. – 7	7.10
2 г. 6		практична			
2 г. 7	Сербсько-хорватська мова і хорватська мова у XX ст.	лекція	Васильєва Л. Штокавські літературні мови: проблеми становлення, розвитку, сучасний стан. – Львів: ЛНУ ім. Ів.Франка, 2002. Moguš M. Povijest hrvatskoga književnoga jezika. – Zagreb: Globus, 1995. – 234 s.	Сербсько-хорватська мова і хорватська мова у XX ст. – 7	21.10
2 г. 8		практична			
	МОДУЛЬ 2.				
2 г. 9.	Середньо-південнослов'янські діалекти. Прізренсько-тимоцький діалект. Кайкавський діалект. Чакавський діалект	лекція	Brozović D. Povijesna podloga i	Середньо-південнослов'янські діалекти. Прізренсько-тимоцький діалект.	4.11

2 г. 10.		практична	jezičnopolitičke okolnosti // Hrvatski jezik. – Opole: Instytut Filologii polskej, 1998. – S.3–34. Васильєва Л. Штокавські літературні мови: проблеми становлення, розвитку, сучасний стан. – Львів: ЛНУ ім. Ів.Франка, 2002.	Кайкавський діалект. Чакавський діалект - 7	
2 г. 11. 2 г. 12.	Середньо-південнослов'янські діалекти. Штокавський діалект.	лекція практична	Brozović D. Povijesna podloga i jezičnopolitičke okolnosti // Hrvatski jezik. – Opole: Instytut Filologii polskej, 1998. – S.3–34. Васильєва Л. Штокавські літературні мови: проблеми	Середньо-південнослов'янські діалекти. Штокавський діалект. - 7	18.11

			становлення, розвитку, сучасний стан. – Львів: ЛНУ ім. Ів.Франка, 2002.		
	МОДУЛЬ 3.				
2 г. 13.	Зміни в розвитку голосних і приголосних.	лекція	Moguš M. Povijesni pregled hrvatskoga književnoga jezika // Babić S., Brozović D.,	Зміни в розвитку голосних і приголосних. - 8	2.12
2 г. 14.		практична	Moguš M. i dr. Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika. – Zagreb: Globus, 1991. – S.15–60.		
2 г. 15	Палаталізації, вплив j, зміни в просодії	лекція	Moguš M. Povijesni pregled hrvatskoga književnoga jezika // Babić S., Brozović D.,	Палаталізації, вплив j, зміни в просодії – 8	16.12
2 г. 16		практична	Moguš M. i dr. Povijesni pregled, glasovi i oblici		

			hrvatskoga književnoga jezika. – Zagreb: Globus, 1991. – S.15–60.		

32 год.

58 год.